

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00919&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00919. Професійна орієнтація в роботі шкільної медичної служби

Коментар експерта. Система професійної орієнтації в Україні регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 17.09 2008 №842 «Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення», в основу якої покладено положення Кодексу законів про працю України, Законів України «Про зайнятість населення», «Про освіту», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про охорону праці», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні».

Автор: Marke Hietanen-Peltola
Редактори оригінального тексту: -
Дата останнього оновлення: 2017-02-09

Основні положення

- Можливі фактори стану здоров'я, що обмежують вибір професії, оцінюються під час всебічного медичного огляду у 8 класі (у віці близько 14 років).
  - Учня надається інформація щодо факторів стану здоров'я, що обмежують вибір професії, та, з іншого боку, ризиків для здоров'я, характерних для тієї чи іншої спеціальності.
- За необхідності, розробляється освітній план разом з учнем та у співпраці з соціальним педагогом/класним керівником, батьками, та, за потреби, з іншими спеціалістами (наприклад лікарями вузької спеціалізації, спеціалістами з медичного страхування та служби зайнятості).
  - Соціальний педагог/класний керівник повинен мати інформацію різного роду для допоміжної освіти.

Комплексна оцінка стану здоров'я учнів старших класів загальноосвітньої школи.

- Під час проведення оцінки стану здоров'я учнів 8 класу (у 9-річній базовій школі, у віці близько 14 років) має бути оцінене наступне:
  - хронічні хвороби або симптоми.
  - гострота зору та кольорове бачення
  - гострота слуху
  - плани та надії на подальше навчання
  - успіхи в школі та можливі проблеми у навчанні.
- Проводиться загальний лікарський огляд.
- Особлива увага приділяється факторам порушення стану здоров'я.
  - За необхідності динамічне спостереження за симптомами або захворюваннями та повторний огляд у віці 15 років.
  - Додаткові дослідження за потреби (наприклад, більш детальна оцінка кольорового бачення, прицільні алергічні тести)
  - Інформація надається учневі, батькам, соціальному педагогу/ класному керівнику, спеціалізованій медичній допомозі
  - Висновки фіксуються у медичній довідці або заключенні (див. нижче).

Фактори стану здоров'я, що обмежують вибір професії

Загальні положення

- Справжніх обмежень загалом небагато. Освітня орієнтація і вибір професії перш за все проводиться на підставі мотивації подальшого кар'єрного розвитку.
- Можливі обмеження оцінюються індивідуально у відповідності до майбутнього спрямування подальшої освіти (характеристики симптомів, вираженість, потреба в прийомі медикаментів або іншому лікуванні).
- Особливі вимоги до здоров'я учнів, що існують у певних галузях навчання, базуються на правилах, що стосуються охорони праці або попередження інфекційних хвороб.

- Наземний, водний та повітряний транспорт, торгівля нерухомістю та галузь охорони здоров'я у середній професійній освіті.
- У деяких з цих галузей потрібна окрема медична довідка, у той час як для інших достатнім є усвідомлення заявником можливих обмежень стану здоров'я.

Атопічний дерматит та екзема кистей

Коментар експерта. В Україні наявні медико-технологічні документи за темою Атопічний дерматит <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/haluzevi-standarty-ta-klinichni-nastanovy/item/79-atopichnyi-dermatyt>

- Немає абсолютних протипоказань для учнів з помірними симптомами атопічної екземи, якщо підтверджено, що екзема переважно маніфестує взимку та не має проявів на кистях.
- Хворі на атопічну екзему, які також мають прояви екземи на руках, мають медичні обмеження до будь-якої роботи, пов'язаної з подразненням шкіри рук (довготривала робота у вологих або брудних умовах, контакт з хімічними речовинами, робота, яка потребує частого миття рук або використання тугих гумових або пластикових рукавичок).
  - Перукар
  - Медична сестра або інша робота, пов'язана з доглядом
  - Харчова промисловість
  - Догляд за тваринами
  - Прибирання
  - Галузі, що включають у себе контакт з хімічними речовинами
  - Обробка поверхонь (маляр)
- Контактна алергія є обмеженням до робіт, що включають контакт з такими алергенами, що провокують прояв симптомів (гума, нікель, фрукти, овочі та спеції, що викликають перехресну реакцію в осіб з алергією на пилок листяних дерев).
  - Алергічний контактний дерматит може бути спричиненим роботою з алергізуючими хімічними сполуками.
- Приймаючи до уваги ризик респіраторної алергії, учні з атопічною екземою мають уникати тих видів робіт, де може мати місце контакт з борошном, а також догляд за великою рогатою худобою та іншими тваринами.

Астма і алергічний риніт

Коментар експерта. В Україні наявні медико-технологічні документи за темою Бронхіальна астма <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/haluzevi-standarty-ta-klinichni-nastanovy/item/7-bronkhialna-astma>

- Астма легкого ступеня, що контролюється середніми дозами медикаментів, не є обмеженням для професійної діяльності.
- Професії, що пов'язані з постійним впливом пилу або алергенів, є в той же час непридатними для людей, хворих на астму або алергічний риніт.
  - Види робіт, де є контакт з
    - борошном (пекарні)
    - шерстю тварин (догляд за великою рогатою худобою та іншими тваринами)
    - текстильним пилом
    - деревиною (тирсою)
  - Перукар
- Об'єм подразнюючого фактора, можливості для захисту, здатність до навчання та індивідуальна схильність до виконання правил захисту мають бути прийняті до уваги.
- Пацієнти з важкою формою астми, зазвичай, не можуть займатися важкою фізичною роботою або тривало працювати на холоді чи в умовах запилення.

Порушення зору

- Порушення зору, що коригуються за допомогою окулярів, загалом не є обмеженням.
- Деякі види робіт, що вимагають високої якості зору.
  - Екіпаж корабля
  - Машиністи на залізниці
  - Професійні пілоти та монтажники літаків
  - Поліцейські та деякі військовослужбовці
- Повністю збережене кольорове бачення необхідне для деяких видів робіт.
  - Екіпаж корабля

- Машиністи на залізниці
- Професійні пілоти та монтажники літаків
- Електрики (струм високої напруги)
- Кольорове бачення важливе для
  - Електриків, що працюють зі струмом низької напруги (телекомунікації, робота з електронним або інструментальним приладдям)
  - Ілюстраторів в індустрії дизайну
  - Художників, лаборантів, косметологів, перукарів та дизайнерів одягу
  - Професій, пов'язаних з мистецтвом і комунікаціями.
- Якщо скрінінгові тести виявляють порушення кольорового бачення, а учень бажає обрати професію з перелічених вище, необхідна оцінка ступеня порушення зору лікарем-офтальмологом, і підхід до вибору професії здійснюється на підставі висновків фахівця.
- Додатково можлива консультація з організатором освіти(завуч/інспектор).

Порушення слуху

- Зниження слуху є обмеженням, якщо виконання роботи або загальна безпека на робочому місці потребують достатнього рівня слуху, або якщо робота пов'язана з високим рівнем шуму, і це може додатково погіршити слух у людей зі зниженням слуху через різні патології внутрішнього вуха.
- Добрий слух, визначений деталізованим обмеженням, є передумовою до виконання деяких видів робіт з навігації та на повітряному транспорті, залізниці та професійних перевезеннях.
- Якщо учень має порушення слуху внаслідок захворювань внутрішнього вуха, але бажає в майбутньому виконувати роботу, де присутній великий рівень шуму (наприклад, автомобілебудівна, деревообробна, металообробна та переробна промисловості, будівництво), рекомендована консультація оториноларинголога.

Епілепсія

- Обмеження на професійне керування наземним, водним та повітряним транспортом, а також для керування вантажівками.

- Інші обмеження є відносними, залежно від стану здоров'я та специфіки роботи.
- Якщо епілептичні напади не зникають повністю під впливом лікування, потрібно уникати виконання робіт, де є ризик нещасних випадків (падіння, небезпечні механізми, вірогідність удару електричним струмом або небезпека загорання).

Інші фактори і хвороби, що обмежують професійний вибір

- Діабет, ревматична хвороба, вади серця, неврологічні розлади, рідкісні хвороби потребують індивідуальних рішень та часто вимагають співпраці з органом, що відповідає за лікування.
- У випадку психічних хвороб або труднощів у навчанні мають також бути взяті до уваги навантаження під час навчального процесу та майбутньої роботи.
- Алкогольна або наркотична залежність є протипоказання до багатьох видів професійної діяльності. У деяких ситуаціях доречне тестування учнів навчальних закладів на вживання наркотиків.
- У деяких професіях особа зобов'язана заявити щодо можливих судимостей.

Співпраця

- За потреби має бути організована злагоджена співпраця між спеціалістом з професійної орієнтації, медичною сестрою, лікарем, учнем та його/її батьками.
  - Згода досягається у таких подальших діях, як наприклад
    - подальша діагностика обмежень стану здоров'я учня
    - професійна орієнтація у центрі зайнятості
    - співбесіда або відвідування навчального закладу, за потреби.
- Співпраця з професійним керівництвом Бюро зайнятості вимагається, зокрема, у випадку учнів з хронічним захворюванням або інвалідністю.
  - За необхідності учень спрямовується на консультацію з психологом центру зайнятості для:
    - обговорення процесу профорієнтації
    - тестування для виявлення здібностей
    - освітніх і виробничих практик.

- Розподіл завдань узгоджується зі спеціалізованою медичною допомогою, також надається інформація стосовно обстежень і спостереження, що проводиться шкільною медичною службою.

Лікарські висновки

- Висновок може бути написаний за існуючим шаблоном або у вільній формі.
  - У висновку вказуються захворювання і функціональні обмеження, що мають значення для вибору професії, їхнє лікування, види робіт, для яких дані розлади є перешкодою, а також зазначаються ті типи робіт, які можуть погіршити стан здоров'я обстежуваного учня.
  - За необхідності, висновок складається для працівника служби зайнятості.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00919   Ключ сортування: 031.033   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-09

Автор(и): Marke Hietanen-Peltola   Автор(и) попередніх версій статті: Siina NiittyEija-Liisa Ala-Laurila   Редактор(и):
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd   Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

---

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Paediatrics   School health service

Ключові слова індексу

mesh: school physician   mesh: Hearing   mesh: Dermatitis, Atopic   mesh: Chronic Disease   mesh: Asthma
mesh: Adolescent   mesh: Hearing Loss   mesh: physician's certificate   mesh: Vision Disorders
mesh: Dermatitis, Allergic Contact   mesh: Hand Dermatoses   mesh: Hearing Disorders   mesh: Rhinitis, Allergic, Perennial
mesh: Epilepsy   mesh: vocational guidance   mesh: School Health Services   mesh: health examination
mesh: Color Perception   speciality: Paediatrics   speciality: School health service   icpc-2: Z07